

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Den Hollantschen Icarvs

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, M. DC. LXIV.

Ghetuyghenissen der Oudt-vaderen, ende Catholijcke Leeraren, met de
welcke Peenius tracht te bewijsen, dat-men gheen vertrouwen magh
stellen op de Heyligen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71360)

erghens, dat-men niemandt en magh eeren, oft jemandts ghebeden versoecken, ten zy dat hy almachtigh zy, dat is onwaerachtigh, soodanighe eene SchrifTURE moest ghy ons by-setten.

Peenius. *Soo en mach-men dan oock op de Heylighen gheen vertrouwen des herten stellen; want het object des vertrouwens moet met eene almoghende kracht voor sien zijn.*

Antw. Waerom toch, moet het object des vertrouwens, met eene almoghende kracht voor sien zijn? hoe probeert ghy dat?

Ghetuyghenissen der Oudt-vaderen, ende Catholijcke Leeraren, met de welcke Peenius tracht te bewijzen, dat-men gheen vertrouwen magh stellen op de Heyligen..

Peenius pag.122.

Origenes Hom.4. in Ezech. seght: Tot den ghenen, die op de Heylighen vertrouwen, en werdt niet onbeghemelijck voortghebracht het exempel: Vervloect zy hy, die op een mensche vertrouwt. En dit: Wilt niet vertrouwen op menschen. En noch een ander: 'Tis beter tot den Heere toevlucht te nemen, dan op Princen te vertrouwen. Soo by aldien het noodigh is op jemandt te hopen, soo laet ons alle andere verlatende, in den Heere hopen.

Antw. Wel hoe Peenishet ghy dan alle schaemte verloren, aenghesien dat ghy de woorden van de Vaders draeyt, al soo ghy wilt

h 5

I. Ori-

1. Origenes seght, dat hier niet ghehandelt wordt van de ghene die oft door vervoeringhe, oft door de doot, van dit teghenwoordigh leven, ghehaelt zijn; seght hy hier niet klaer dat hy de Heylighen uytneemt.

2. Bestrijdt hy de ghene, die seyden: 'Tsal wesen, dat een-jeghelijck van ons door sijne ghebeden van de helle sal verlossen alle die hy begheeren sal. Dit is, seydt hy, Gode misdadigh maken, wanneer sy niet en sien, dat de rechtveerdigheyt vande rechtveerdighe sal op hem selve wesen, en de boosheydt vande boosen op hem selve, ende een-jeder sal steruen in sijn eyghen sonde, ende een-jeder sal leven in sijn eyghen rechtveerdigheyt. 'Ten can my niet baten, indien ick een vader Martelaer hebbe, by soo verre ick niet wel en sal gheleest hebben. 'Ten baet aen de Ioden niet, segghende: Wy en zijn niet gheboren uyt hoererij: Wy hebben eenen Vader den Heere: onsen vader is Abraham; sy moghen segghen, ende opnemen wat sy begheeren, indien sy't gheloove van Abraham niet en sullen ghehadt hebben, sy roemen haer te vergeefs; want daerom en sullen sy niet saligh worden, om dat sy sonen Abrahams zijn. Dat niemant van ons sijn betrouwen en stelle op eenen rechtveerdighen vader, op een heylighe Moeder, op kuysche broeders, saligh is hy die hant heeft op sijn eyghen selven, ende op een goet leven. Tot den ghenen die op de Heylighen vertrouwen, &c.

Tot noch toe zijn't de woorden van Origenes, de welcke niet anders mede en brenghen, als dat hy te vergeefs vertrouwt op heylige levende menschen, oft op heylige afghestorvene voor-ouders, die selfs niet wel en leeft, sich latende voorstaen (gelijck de Joden dedē) dat sy vande helle sullen verlost wordē door de deughden van andere, schoon sy selve noch deught, noch gheloove hebben; buyten twijffel, soodanigh mensch is vervloect. Maer wie sal nu hier uyt konnen

nen besluyten, dat men absolutelijck op den Heylighen voorbiddinghe niet vertrouwen of hopen en mach? niet altoo, dat wy door hare heylicheyt sullen saligh worden, maer alleenlijck dat sy voor ons konnen bidden ende verkrijghen van Godt, door Christus, dat wy selve heyligh, of deughsaem, ende alsoo saligh moghen worden.

Peenius. *Ibid.* Cyrillus Alexand. *lib. de recta fide*: seght: *Ons gheloove, en hope is op Godt, Wanneer dan ons gheloove op Godt sijnde, Christus seght, gheloost in my, hoe en soude hy dan niet opentlick Godt sijn?*

Antw. Daer sijn twee verscheyden boecken die Cyrillus ghemaect heeft *de recta fide*, eene *ad Theodosium*, den anderen *ad reginas*, in welcke van beyden moet ick dese spreuke naefoecten?

Peenius. *Ibid.* Hieronymus *lib. 4. in Ezech. Cap. 14.* seght: *Soo by aldien op yemant is te vertrouwen, soo laet ons op den Heere alleen vertrouwen, want vervloecht is een yghelijck man, die op een mensche vertrouwt, al-hoe-wel-se Heylighen, hoe-wel-se Propheten sijn.*

Antw. Den gheheelen discours van Hieronymus, is hier den selven met dien van Origenes, te weten, dat men niet en moet betrouwen op de deughden van sijne voor-ouders, ofte van andere Heylighen menschen, indien wy selfs niet wel en leven, ende de gebede der heylige mensche, met onse betrachtungen niet en helpē, *nisi illorū obsecrationes, suis conatibus iuvenit*, seght Hieronymus, hier mede te kennen ghevende, dat wy door de gebede van heylige mensche konnen gheholpen worden, indien wy wel leven, maer niet alsoo, indien wy enckelijck op hare deughden, ofte gebeden betrouwende, selve ghedurigh blijven stecken in sonden; dit komt pertinent over-een, met
ighene

'tghene Chrysoſtomus ſeght Hom. 43. in Genef. Als Wy, feyt hy, roebrenghen het ghene in ons is, ende dat de voorſprake der Heyligen daer by komt, dat is ons ſeer profytigh: maer indien Wy onachtſaem ſijn, ende nochtans de hope van onſe ſaligheydt in haer alleen ſullen gheſtelt hebben, ten kan ons niet baten. Dese ſpreuke dan van Hieronymus is meer tot ons voordeel, dan tot ons naedeel.

Peenius. Ibid. Ambroſius in Coloff. 1. ſeght: Dat men in Chriſto alleen ſijn hope moet ſtellen; ende: Indien yemant meynt dat hy ghehouden is yemant der Enghelen, ofte Machten devorigh te ſijn, die moet Weten dat hy dwaelt, want die ſich vernedert onder de onderdaenen, die dwaelt geheelijk, die thoof niet en behout, die is een tronck.

Antw. 1. Wy en ſegghen niet dat yemant ghehouden is aen den Enghelen devotich te ſijn.

2. Ghy hebt hier achter ghelaten dit woordeken Elementen, want Ambroſius en begheert oock niet dat wy ſouden devorigh ſijn aen de Elementen, hier mede thoonende, dat hy ſpreeckt van eene devotie tot ſoodanighe Creaturen, die gheſtelt worden tot afgoden met het uytſluyten van Chriſtus ſelve, 't welck blijckt uyt dese ſijne woorden: die het hoof niet en behout: door het hoof verſtaet hy hier Chriſtum, overſulcx door de devotie tot de Elementen, Enghelen, ofte Machten, verſtaet hy ſoodanighe devotie, door de welke Chriſtus uytgheſloten wort: Nu wie twijfelt daeraen, of dit is eene grove dwalinghe? wanneer Ambroſius nu ſeght, dat men op Chriſtum alleen moet verrouwen, ſoo voeght'er hy by, vvant dit is den eenighen Sone Godts, het hoof van alle Prinſdom, ende beginsel, alles behoort hem toe, niet en kand'er leven ſonder hem, noch in de hemelen, noch op der aerden, hy is voor allen, ende alles beſtaet in hem. Hier beſchrijft Ambroſius Chriſtum

Christum als Salighmaker, daer naer als Godt, op niemant dan en magh-men sijn betrouwen stellen als Salighmaker, ende als Godt, dan op Christum alleen; maer hier uyt en volght wederom niet, dat men gheen minder vertrouwen en magh stellen op d' Heylighen, door Christum, ende om Christi wille.

Peenius. Ibid. Ruffinus in het Symbolum der Apostelen, vermaent, dat door het vvoordecken IN, den Schepper van het Schepsel onderscheyden, ende de Godlycke dinghen van de menschelijke afgesondert vverden. Soo seght Augustinus lib. 18. de Civit. Dei Cap. 54. Wy die Christenen sijn, ende gheuoemt vverden, en gelooven niet IN Petrum, maer in vvelcken Petrus gheloofst heeft. Siet oock Thomas Aquinas in Johan. 14.

Antw. Dit argument en deught niet: Wy gelooven IN Godt, ende niet IN de Heyligen, ergo wy mogen Godt alleen aenroepen, ende niet den Heylighen: Want gelijk den H. Thomas loco citato wel bewerckt: al-hoe-wel wy IN de schepselen niet en moghen ghelooven, om dat dit Godt alleen toekomt, nochtans wy moghen de Schepselen ghelooven: Dit gheloof, 'twelck wy oock hebben van den Heylighen (want wy ghelooden een ghemeynschap der Heylighen) is ghenoeghsaem om den Heylighen te moghen aenroepen.

Peenius. pag. 124. Dit is het uytghedruckt woort des Apostels Rom. 10. 14. daer hy seght: Hoe sullen sy hem aenroepen, in welcken sy niet gheloofst en hebben?

Antw. Ick hebbe bovengehoont, dat dese plaetse Pauli hier niet ter sake en doet: om dat Paulus hier spreeckt van de Heydenen, ende niet anders en seght, als dat sy Godt niet en kunnen aenroepen wanneer sy hem niet en kennen, ofte ghelooven: Paulus en stelt hier gheen kracht, in dat woordeken

IN

IN, maer de kracht is alleen in niet te ghelooven, sodat den eenighen sin is van dese Schriftuer-plaets: Die Godt niet en kent, noch ghelooft, die en kan hem niet aenroepen, (ghelijck de sake haer selven uytwijft) maer nu, uyt kracht van het *Symbolum* der Apostelen, wy gheloooven den Heylighen, ergo wy moghen-se wel aenroepen.

Peenius. pag. 123. *Augustinus* Tract. 1. in Joan. seght: Hy en kan niet in vrede zijn die op een mensche vertrouwt. Wilt niet alsoo uwe ooghen ophieven nae de berghe, dat ghy soudt meynen, dat ghy u' vertrouwen op een mensche moet stellen.

Antw. Wat slecht bescheedt is dit wederom? *Augustinus* op dese plaets en seght hier niet anders, als dat wy in't lesen, oft hooren vande Schrifture, om die wel te verstaen, onse ooghen soo seer niet en moeten slaen op de ghene, die de Schrifture ghemaeckt hebben, oft de selve voor-lesen, maer op Godt, die de selve aen de menschen heeft inghegheven, en ghedictert. Knoop nu dit eens vast aen dese materie, die wy hier voor hebben.

Peenius *ibid.* *Bernardus* Serm. 15. in Psal. 91. seght: Het herte vande Bruydt en stelt gheen vertrouwen op de Wachters, maer op den Heere. Dat hebben de *Corinthers* min neerstelijck waer-genomen, als sy aen d'eene sijde helden, seggende: Ick ken Cephe, &c.

Antw. *Bernardus* spreeckt hier van gheen vertrouwen te stellen op sterflijcke menschen, sonder 'tminste ghewach te maken vande Heylighen.

Peenius. Gelijck de dienaren in dit leven niet begheeren dat-men hope, en vertrouwen op hen sal stellen, alsoo zijn oock de Heyligen in den hemel ghesindt.

Antw. Dit seght ghy wederom oft het *Euangelie* wact

waer, en niet en moest gheprobeert worden: Maer ick loochene dit Euangelie.

Peenius pag. 124. *Georgius Cassander* in Consult. Art. 21. bestraft als een dwalinghe, dat vele te vergeefs op de Heyligen betrouwen, en hy klaeght, dat die valsche, ende schadelijcke opinie, onder het volck de overhands ghenomen heeft, en dat-se door versieringe van mirakelen bevestight vvorat.

Ans. Hier lieght ghy noch eens: Want *Cassander* spreeckt hier van foodanighe menschen, die boos zijn, ende in hare sonden blijven steken, ende meynen even-vvel dat alleen door de voorbiddinghe der Heylighen, de vergiffnisse, ende gratie, voor haer, by Godt bereydt is. Dit is een schadelijcke opinie, die met recht wordt bestraft: maer 'tis oock een grove leughen, dat ghy *Cassander* doet spreken van het betrouwen op de Heylighen in't gemeyn, ende van vele, sonder daer by te voeghen, wat dit voor persoonen waren.

Peenius *ibid.* *Ingolstadiensis* in Apolog. contra discp. *Herbrandi* vwillen seggen, dat sy de Heyligen vvel aenroepen, nochtans niet in hen gelooven.

Ans. 'Tis ghenoegh, dat men gheloove een ghemeynschap der Heylighen; ten is niet van noode dat men in de Heylighen gheloove, om haer te moghen aenroepen, ghelijck oock *Laurentius Arturius* in Apol. contra *Toslan.* cap. 4. wel seght.

Peenius *ibid.* *Bellarmin.* lib. 1. de beat. Sanct. c. 17. betuyght: dat men van den Heylihen niet magh bidden, dan op dat sy by Godt intercederen, dat de verdienste Christi magh toeghe-tyghent vverden, en dat vry door Christus genade, en heerlijckheydt verkrijgen.

Ans. Dit is oock het ghevoelen van de gheheele Roomsche Kercke.

Peenius.

Peenius. Soo vorden dan de verdiensten der Heyligen uytgesloten, en volghens dien wordt verboden op de Heylighen sijn vertrouwen te stellen.

Antw. Gheen van beyde en volgt. De verdiensten der Heyligen en worden niet uytgesloten: want de ghebeden en kunnen Gode niet aenghenaem zijn, indien den persoon selve Gode niet aenghenaem zy, ende verdiene verhoort te worden: Nu dat de personen der Heylighen selve, Gode aenghenaem zijn, ende verdienen van hem verhoort te worden, dat hebben sy door de doot, ende verdiensten Christi, alseersten oorsprongh van alle aenghenamigheydt, ende verdiensten; nochtans, souden dese verdiensten Christi te vergeefs zijn gheweest, ende haer Gode niet aenghenaem ghemaect hebben, ten waetsaken, dat sy, door hare deughden, ende goetd leven niet de selve mede-ghewerckt hadden: vervolghens als wy hare gebeden verfoeken by Godt, als wende soodanighe, die hem aenghenaem zijn, ende verdienen van hem verhoort te worden, soo moeten noodtsakelijck dese aenghenamigheydt, en die verdiensten in consideratie komen, nochtans altijd met opzicht op de verdiensten Christi, die ons moeten toeghe-eyghent worden, door de ghebeden der Heylighen, ende sonder welcke noch hare ghebeden, noch hare verdiensten, niet een sier by Godt souden gelden: ende in deser voeghen, soo als nu gheseydt is, en is't niet verboden op de Heylighen te vertrouwen.

Peenius *ibid.* Costerus in Ench. pag. 407. staet toe dat men in de Heylighen niet moet gelooven, &c.

Antw. Costerus spreekt ghelijck ick selve hier voren ghesproken hebbe.

Ghe-